

Nærings- og fiskeridepartementet
Utenriksdepartementet
Finansdepartementet
Arbeids- og sosialdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.:
19/3004- -

Dato:
05.05.2020

Regjeringens krisepakke til næringslivet – oppfordring om å tydeliggjøre forventninger til at mottakere etterlever internasjonale forpliktelser om ansvarlig næringsliv

Denne henvendelsen kommer fra Norges kontaktpunkt for ansvarlig næringsliv. Kontaktpunktet er et uavhengig ekspertutvalg opprettet av norske myndigheter for å fremme OECDs retningslinjer for flernasjonale selskaper. Kontaktpunktets medlemmer er oppnevnt etter forslag fra NHO, LO og ForUM.

OECD har nylig gitt klare anbefalinger til myndigheter og selskaper om hvordan prinsippene om ansvarlig næringsliv kan og bør integreres i de ulike tiltakspakkene som nå vedtas i alle land, med sikte på å begrense de negative konsekvensene av covid-19-pandemien¹. OECD har også bedt myndigheter rapportere om i hvilken grad slike krav stilles.

Kontaktpunktet mener at regjeringen må sikre at bedriftene som mottar støtte opptrer ansvarlig. OECDs anbefaling må følges opp, slik det nå settes klare krav til norske virksomheter som mottar støtte om at de følger OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv og FNs veiledende prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter.² Dette bør etter Kontaktpunktets syn være en betingelse for støtte. Det bør få konsekvenser om støttemottagere ikke etterlever prinsippene og for eksempel forårsaker eller medvirker til alvorlige forhold slik som brudd på menneskerettigheter, herunder arbeidstakerrettigheter og faglige rettigheter, miljøskader, korrupsjon eller konkurranseskadelig samarbeid.

¹ OECD policy note on Covid-19 and responsible business conduct: https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=129_129619-6upr496iui&title=COVID-19-and-Responsible-Business-Conduct.

OECD flyer on Covid-19 and RBC: <https://mneguidelines.oecd.org/COVID-19-and-Responsible-Business-Conduct.pdf>

² OECDs retningslinjer: <https://www.responsiblebusiness.no/oecd-retningslinjer/>

Regjeringens handlingsplan for FNs veiledende prinsipper om menneskerettigheter og næringsliv: <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/hplan-naering-mr/id2457944/>

Kontaktpunktet er, som mange andre, bekymret for de konsekvensene som koronapandemien vil ha for norsk næringslivs etterlevelse av internasjonale standarder for ansvarlig næringsliv, slik som OECDs retningslinjer for ansvarlig næringsliv og FNs veiledende prinsipper for menneskerettigheter og næringsliv. Risikoen for krenkelse av menneskerettigheter, herunder krenkelser av arbeidstakerrettigheter og faglige rettigheter, medvirkning til miljøskader, korrupsjon, konkurransevridning og leveranse av usikre og farlige produkter, øker kraftig i en slik tid som vi nå er inne i. Det er grunn til å ta på stort alvor den risiko dette medfører for at også norske virksomheter medvirker til, eller blir knyttet til, alvorlige hendelser. Dette vil dessuten kunne medføre varige skader på konkurransekraft og omdømme. Det er videre en utbredt erkjennelse at et ansvarlig næringsliv er en forutsetning for å nå FNs bærekraftsmål.

Når risikobildet endrer seg, må også næringslivet følge med og orientere seg om de nye risikoene og hvordan virksomheten kan bli knyttet til disse. Prinsippene for ansvarlig næringsliv er nettopp det verktøyet som kan brukes for å håndtere risikoene.³ Selskapenes aktsomhetsvurdering må revideres, basert på interessentdialog og etterfulgt av en plan for hvordan selskapet skal håndtere risikoene.

Kontaktpunktet ser positivt på at regjeringen har satt inn en rekke tiltak og krisepakker som skal lette situasjonen for bedriftene og arbeidstakerne. I praksis vil trolig krisepakkene bidra til å minske de negative effektene av krisen blant annet ved – så langt som mulig – å opprettholde produksjon og virksomhet. Dette kan igjen bidra til å redusere negative effekter i leverandørkjedene til norske virksomheter.

Kontaktpunktet mener det er en tapt mulighet dersom ikke regjeringen sørger for at krisepakkene brukes til å fremme prinsippene om ansvarlig næringsliv. Ved å sette klare krav til at næringslivet som mottar støtte også opptrer ansvarlig, vil regjeringen bidra til å motvirke at krisen blir et tilbakeskritt for bærekrafts-agendaen og heller gripe mulighet til å styrke innsatsen for et ansvarlig og bærekraftig næringsliv.

Kontaktpunktet stiller seg gjerne til rådighet for å utforme hvordan slike krav kan stilles og etterprøves. Det er også Kontaktpunktets mandat å samarbeide med norske myndigheter om å gi veiledning i OECDs retningslinjer og innføring i metoden aktsomhetsvurderinger.

Kontaktpunktet er forøvrig glad for at regjeringen nylig har annonsert at det skal lages en nasjonal handlingsplan for bærekraftsmålene, og Kontaktpunktet oppfordrer til at ansvarlig næringsliv blir et sentralt fokus i planen.

Med vennlig hilsen

Frode Elgesem
Leder

³ OECDs veileder for aktsomhetsvurderinger for ansvarlig næringsliv: <http://mneguidelines.oecd.org/duediligence/>

Cathrine Halsaa
Sekretariatsleder

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.

Kopi til: Statsministerens kontor, Klima og miljødepartementet, NHO, LO, Forum for utvikling og miljø